

SBORNÍK

NÁRODNÍHO MUZEA V PRAZE

ŘADA A – HISTORIE

ACTA

MUSEI NATIONALIS PRAGAE

SERIES A – HISTORIA

LIV/2000/1-4

PRAHA 2000

Ná/54-1/4

SBORNÍK NÁRODNÍHO MUZEA V PRAZE ACTA MUSEI NATIONALIS PRAGAE

Řada A – Historie
Series A – Historia

LIV/2000/1-4

VEDOUCÍ REDAKTOR LUBOMÍR SRŠEŇ

PETR ZAVŘEL

NÁLEZY Z DOBY ŘÍMSKÉ NA HRADIŠTI SEDLO U SUŠICE

Hradiště Sedlo u Sušice patří mezi nejdůležitější pravěké památky v jihozápadních Čechách. Bylo postupně osídleno ve čtyřech obdobích mladšího pravěku, a to na počátku a na konci doby laténské, na přelomu doby římské a doby stěhování národů a v období raného středověku. Předmětem tohoto příspěvku je třetí fáze osídlení této výrazné polohy.

Poloha lokality

Hradiště Sedlo leží přibližně v polovině vzdálenosti mezi Kašperskými Horami a Sušicí (obr. 1), v dominantní poloze na vrchu Sedlo, který má podobu protáhlého hřbetu, chráněném zvláště na jižní straně příkrými skalními srázy (obr. 2). S nadmořskou výškou 902 m patří Sedlo k nejvýše položeným hradištím v Čechách. Z této polohy ovládalo rozlehlé území horního Pootaví (podrobný popis hradiště viz Dubský 1932, 96–100; týž 1933, 38–40; Streit 1934, 85–88; Dubský 1949, 325–327; Beneš 1980, 11).

Historie lokality

Hradiště uvedl do odborné literatury B. Dubský, který zde v letech 1930 – 1932 provedl sondážní archeologický výzkum (Dubský 1932, 100; týž 1933, 40; týž 1949, 327; Beneš 1980, 11, pozn. 15). Ve výzkumu pokračovala v roce 1934 německá archeoložka C. Streit ve službách muzea v Kašperských Horách (Streit 1934, 85–91; Beneš 1980, 11, pozn. 16) a zatím poslední větší akcí byl výzkum Národního muzea v Praze v letech 1953–1955 pod vedením J. Břeně (Beneš 1980, 11, pozn. 17). Pro téma tohoto příspěvku je důležitý pouze výzkum B. Dubského, který v těsném sousedství chaty ze starší doby laténské v západní části hradiště (obr. 2) nalezl ve vrstvě prsti zlomky keramiky, pocházející původně z patrně mělce založeného sídlištěho objektu, zničeného při dobývání pařezů (Dubský 1932, 101; týž 1933, 40; týž 1949, 328; Beneš 1980, 17). B. Dubský nálezy publikoval a částečně zařadil do doby římské a do období raného středověku (Dubský 1932, 101–102; týž 1933, 40–41; týž 1949, 328–329; Beneš 1980, 17). Datování přejal také A. Beneš v rámci svého pojednání o pravěku horního Pootaví (Beneš 1980, 16–18). Podle vyobrazení dotčených nálezů v publikacích B. Dubského (Dubský 1932, obr. 42; týž 1933, obr. 25; týž 1949, obr. 38), C. Streitové (Streit 1934, T. II)

a A. Beneše (Beneš 1980, T. 2: 9–11, 13–14) nelze s jistotou rozhodnout, zde se jedná skutečně o nálezy z doby římské nebo z období starší doby hradištní, jak se domnívá J. Waldhauser, který tyto nálezy, uložené dnes v muzeu Sušice (inv. č. 4468 – 4489), inventoval. Proto autor tohoto příspěvku zařadil Sedlo při zpracování soupisu lokalit doby římské v jižních a jihozápadních Čechách mezi nejisté lokality (Zavřel 1999, 484). Nálezy ze Sedla, které jsou předmětem tohoto příspěvku, byly v muzeu Sušice bohužel ztraceny, a v současné době je tedy není možné revidovat. Šťastnou shodou náhod si J. Bubeník z Archeologického ústavu ČAV Praha ještě před touto neblahou událostí vypůjčil ze sušického muzea k dokumentaci veškerý materiál z doby hradištní a po konzultaci s A. Rybovou a P. Drdou z něj vytřídil veškeré nálezy z doby římské (obr. 3). Jejich kresby pak předal autorovi tohoto příspěvku, za což mu náleží náš vřelý dík. Rovněž datování těchto nálezů do doby římské je možno mít za prokázané, i když při popisu materiálu musíme vycházet z údajů B. Dubského a A. Beneše.

Popis materiálu

1. Zlomek z těla patrně mísovité nádoby, zb. hnědé, p. hladký, zdobený rytmí trojnásobnými podkovovitými půlobloučky pod vodorovným žlábkem, s provrt. otvorem, točeno na kruhu, s. střepu 4–5 mm, M Sušice inv. č. 4471, Lit: Dubský 1932, 101, obr. 42:5; týž 1933, 41, obr. 25:1; týž 1949, 328, obr. 38:1; Beneš 1980, 17, T. 2:10. Obr. 3:1.
2. Zlomek z těla patrně mísovité nádoby, zb. hnědé, p. hladký, zdobený rytmí trojnásobnými podkovovitými půlobloučky pod vodorovným žlábkem, točeno na kruhu, s. střepu 4 mm, M Sušice inv. č. 4473, Lit: Dubský 1932, 101; týž 1933, 41; týž 1949, 328; Beneš 1980, 17. Obr. 3: 2.
3. Zlomek z těla patrně mísovité nádoby, zb. hnědé, p. hladký, zdobený rytmí trojnásobnými podkovovitými půlobloučky pod vodorovným žlábkem, točeno na kruhu, s. střepu 4–5 mm, M Sušice inv. č. 4472, Lit: Dubský 1932, 101; týž 1933, 41; týž 1949, 328; Beneš 1980, 17. Obr. 3: 3.
4. Zlomek z těla patrně mísovité nádoby, zb. hnědé, p. hladký, zdobený rytmí trojnásobnými podkovovitými půlobloučky pod vodorovným žlábkem, točeno na kruhu, s. střepu 4 mm, M Sušice, Lit: Dubský 1932, 101; týž 1933, 41; týž 1949, 328; Beneš 1980, 17. Obr. 3: 5.
5. Zlomek z těla hrncovité nádoby, zb. hnědé, p. rovný, zdobený dvěma pásy jednoduché, hustě stlačené vlnice, s. střepu 5 mm, M Sušice inv. č. 4482, Lit: Dubský 1932, 101, obr. 42: 10; týž 1933, 41, obr. 25: 7; týž 1949, 328–329, obr. 38: 7; Beneš 1980, 17, T. 2: 11. Obr. 3: 4.

6. Zlomek z těla hrncovité nádoby, zb. hnědé, p. rovný, zdobený dvěma vodorovnými liniemi svislých zárezů, mat. hrubší, s. střepu 8 – 10 mm, M Sušice inv.č. 4488, Lit: *Dubský* 1933, 41, obr. 25: 4; týž 1949, 328 – 329, obr. 38: 4. Obr. 3: 6.
7. Zlomek z těla nádoby, zb. cihlově červené, p. hladký, točeno na kruhu, s výzdobou jednoduché oběžné rýhy a klikatky, s. střepu 4 mm, M Sušice inv.č. 4480, 4484, Lit: *Dubský* 1932, 101 – 102, obr. 42: 8; týž 1933, 41, obr. 25: 3; týž 1949, 328 – 329, obr. 38: 3; Beneš 1980, 17, T. 12: 9. Obr. 3: 7.
8. Zlomek z těla nádoby, zb. cihlově červené, p. rovný, s výzdobou jednoduché ryté vlnovky, s. střepu 6 – 7 mm, M Sušice inv.č. 4485, Lit: *Dubský* 1932, 101 – 102, obr. 42: 9; týž 1933, 41; týž 1949, 328 – 329; Beneš 1980, 17. Obr. 3: 8.
9. Zlomek z těla hrncovité nádoby, zb. hnědé, p. rovný, mat. hrubší s písčitým ostřivem, výzdoba několikanásobné vlnice, s. střepu 7 mm, M Sušice inv.č. 4483, Lit: *Dubský* 1932, 101 – 102; týž 1933, 41; týž 1949, 328 – 329; Beneš 1980, 17. Obr. 3: 9.
10. Zlomek z těla nádoby, zb. hnědé, p. rovný, zdobený širokým vodorovným žlábkem, s. střepu 7 mm, M Sušice, inv.č. 4489. Obr. 3: 10.
11. Zlomek z podhrdlí s vyhnutým okrajem, zb. hnědošedé, p. hladký, zdobený drobnou plochou vlnicí, točeno na kruhu, s. střepu 4 mm, M Sušice inv.č. 4463, Lit: *Dubský* 1932, 101 – 102; týž 1933, 41; týž 1949, 328 – 329; Beneš 1980, 17, T. 2: 13. Obr. 3: 11.
12. Zlomek podhrdlí hrncovité nádoby, esovitě prohnutý, zb. hnědé, p. rovný, zdobený dvěma pásy několikanásobné nepravidelné vlnice, s. střepu 7 mm, M Sušice inv.č. 4470, 4477, 4481, Lit: *Dubský* 1932, 101–102; týž 1933, 41; týž 1949, 328 – 329; Beneš 1980, 17, T. 2: 14. Obr. 3: 12.

Zhodnocení

Nejdůležitější jsou pro datování zlomky keramiky zdobené vlnicemi (obr. 3: 4, 7 – 9, 11 – 12). Tato výzdoba se vyskytuje poměrně často na pozdně římských sídlištích v Podunají a jihozápadním Německu (*Svoboda* 1965, s. 64 – 65; *Fischer* 1990, Abb. 12: 5 – 7), na jižní Moravě (např. ve Zlechově – *Hrubý* 1967, 654, obr. 12: 1 – 5) a v Čechách (např. na Závisti – *Jansová* 1971, 159, obr. 12: 9, obr. 13: 4a). Výjimkou není ani v jižních Čechách. Zjištěna byla na keramice nacházené v sídlištních objektech pozdně římského sídliště v Přešťovicích (*Dubský* 1937, obr. 13: 1 – 8), kde se nachází na nádobách vyrobených v ruce, zdobených jednoduchým nebo několikrát (nejčastěji dvakrát) opakováním pásem nepravidelné, většinou nesouměrné vlnovky, vykreslené hřebenem o několika hrotech (*Svoboda* 1965, 64, obr. 8: 7, obr. 14: 3). Poměrně často byla nacházena také na sídlišti ve Zlivi (*Zavřel* 1983, obr. 3: 6, obr. 4: 1 – 2; týž 1987, obr. 9: 7; týž 1988, obr. 5: 1, obr. 7: 7 – 8, 10 – 12; týž 1990, obr. 11: 21 – 22) a vyskytla se rovněž v nedalekém Zbudově na hrncovitých nádobách (*Rybová* 1976, 104, obr. 6: 2) i na sídlišti v Sedlci, kde je na velkých zásobnicích s římsovitými okraji, datovaných do stupně C3 (*Břicháček – Braun – Košnar* 1991, obr. 3: 4). Pro jednotlivé typy vlnic ze Sedla nalezneme analogie na soudobých lokalitách z širokého prostoru Německa, Čech, Moravy, Rakouska a Slovenska. Pro vícenásobné vlnovky (obr. 3: 9, 12) je to např. starší skupina keramiky na kruhu z Plotiště nad Labem, ukazující na kontakty s prostorem Moravy a jihozápadního Slovenska v pokročilém 4. století (*Rybová* 1976, obr. 2: 3). Stejná výzdoba se vyskytuje i na keramice mladšího stupně z 5. stol. z téže lokality (*Rybová*

1976, obr. 3: 8). Pro jednoduchou klikatku (obr. 3: 7) můžeme uvést přesnou analogii např. z Prahy – Veleslavína, kde se nachází na nádobě točené na kruhu z pozdní doby římské (*Svoboda* 1947, obr. 2: 1), z Brna-Obřan (*Tejral* 1985, obr. 19: 7) nebo ze Zbudova, kde se objevila na zásobnicích s římsovitě vytaženým okrajem, zdobených hřebenovanou nebo jednoduchou, mělce rytou vlnicí. Tyto zásobnice se vyráběly v barbarských dílnách severně od Dunaje ve 4. stol. (*Rybová* 1976, 104 – 105, obr. 6: 5). V zaoblenějším provedení (obr. 3: 8) má protějšky např. na sídlišti v Bořitově (*Tejral* 1985, 333, obr. 10: 9) nebo např. v Burggriesbachu v Horní Falci (*Fischer* 1990, Abb. 4: 6). Velmi blízké analogie k nálezům ze Sedla nacházíme na keramice dělané v ruce i točené na kruhu z výšinných sídlišť severního Slovenska a jižního Polska, datovaných do stupně D1 na přelom 4. a 5. stol. (*Pieta* 1991, 385, obr. 4: 1 – 2, 5 – 6, 10 – 11, 14, obr. 5: 10 – 11).

Rovněž výzdobu v podobě svislých zárezů (obr. 3: 6) najdeme na keramice mladší a pozdní doby římské (*Svoboda* 1948, obr. 40: 2). Totež platí i o širokém vodorovném žlábkování (obr. 3: 10) – *Svoboda* 1947, obr. 2, obr. 3: 1; týž 1948, obr. 42: 3, T. XVIII; *Zavřel* 1997, Abb. 2: 7.

Poněkud starší je výzdoba v podobě rytých několikanásobných půlobloučků (obr. 3: 1 – 3, 5), která je typická pro závěr starší doby římské (B2) a pro přechodné období mezi starší a mladší dobou římskou (B2/C1) – *Motyková-Šneidrová* 1967, Abb. 18: 11; *Droberjar* 1997, T. 3: 5, T. 5: 9, 20, T. 15: 5, 12, T. 35: 12, T. 36: 17 – 18, T. 38: 9, Abb. 20: 352. Není však vyloučeno její přežívání i do pozdějších období. Celkově je ale možné námi pojednávaný materiál ze Sedla datovat na přelom 4. a 5. stol. do přechodného stupně mezi pozdní dobou římskou a dobou stěhování národů (D1).

B. Dubský se domníval, že hradiště bylo využíváno jako strážné místo v 2. až 4. stol., aby pak bylo ze stejných důvodů používáno i prvními skupinkami Slovanů, pronikajících do jihozápadních Čech (*Dubský* 1932, 105; týž 1933, 43; týž 1949, 332, 499–500). A. Beneš kladl krátkodobé využití hradiště germánskou skupinou do 4. – 5. stol. Její hmotná kultura odzráží pozdně antickou řemeslnou tradici. Vzhledem k vztahům jihozápadních Čech k Bavorsku v této době nevylučoval otevření šumavského přechodu mezi horním Pootavím a Dunajem již v této době (*Beneš* 1980, 18).

Obecně lze konstatovat, že osídlení pravěkého hradiště nebo výšinné polohy na konci doby římské a na počátku doby stěhování národů není žádnou zvláštností. Tuto skutečnost lze pozorovat na jižní Moravě (Brno-Obřany, Staré Zámky u Líšně, Znojmo-Hradiště), kde je považováno za doklad neklidných poměrů na počátku doby stěhování národů a spolu s dalšími zásahy do sídelní struktury svědčí i o pronikání cizích družin, v důsledku hunskeho tlaku z východu, do prostředí původní svěbské populace v prvních letech 5. stol. (*Podborský* ed. 1993, 476). Tyto výšinné polohy se tak mohly stát posledními opěrnými body místní populace (*Tejral* 1985, 339) i skupin cizího původu ještě v průběhu 1. poloviny 5. stol. (*Tejral* 1989, 84). S využíváním výšinných poloh ve stupni D1 se setkáváme i v přilehlých oblastech Rakouska a Slovenska (Oberleiserberg, Schiltern, Gars u Thunau, Stillfried, Heidenstatt u Limbergu, Devín: *Mildenberger* 1978,

Karte 5; *Tejral 1985*, 329; *týž 1989*, 84) a také v Čechách na Hradišti nad Závistí (*Jansová 1971*, 135, 165, 172–173). Pravěká hradiště a keltská oppida byla na přelomu 4. a 5. stol. nově osídlována také v Německu (*Mildenberger 1978*, 94 – 104, Karte 4; *Bernhard ed. 1991*, 130, mapa na zadní obálce) – např. Glauberg, Gelbe Bürg u Dittenheimu, Runder Berg u Urachu a další. Další velká skupina výšinných sídlišť s nadmořskými výškami kolem 800 – 900 m z přelomu 4. a 5. stol. se nachází v oblasti severního Slovenska a jižního Polska (*Pieta 1991*, 376–387). Zatímco tato výšinná sídliště jsou spíše výrobního charakteru a souvisí s výrobou železa (*Pieta 1991*, 385), měly dominantní polohy v Německu jiný charakter. Sloužily jako útočiště a také jako sídla a opěrné body místních vládců a jejich družin proti Římanům nebo jako kmenová sídla (*Werner 1965*, 449; *Jansová 1971*, 174 – 175; *Mildenberger 1978*, 156 – 158). Situaci Sedla je možné srovnat spíše se Závistí. Osídlení ze 4. a 5. stol. je sporadické, chybí doklady opevňovacích prací z této doby a také bohatší nálezy. V případě Závisti je mnohem pravděpodobnější, že dávno opuštěné oppidum s dosud výrazně patrnými fortifikacemi sloužilo druhotně jako útočiště obyvatelstvu okolních osad z přelomu pozdní doby římské a počátku doby stěhování národů. I když písemné prameny o událostech v Čechách v tomto období mlčí, je vysoce nepravděpodobné, že by ale spojji jižní polovina Čech zůstala ušetřena neklidných událostí, které se tak výrazně projevily zvláště v Podunají (*Jansová 1971*, 175). Totéž by mohlo platit i o soudobém osídlení Sedla. Situace je zde však poněkud komplikovanější. Podle současného stavu poznání je nejbližší souvislejší osídlení z tohoto období známo až z okolí Strakonic v Pootaví a ze severozápadního okraje Českobudějovické pánve, vzdálené v prvním případě 20 km, v druhém pak 50 km vzdušnou čarou (obr. 4). Na německé straně je nejbližší soudobé osídlení až v širší oblasti Podunají v okolí Pasova (*Michálek 1997*, Abb. 9). I když území, ve kterém se hradiště Sedlo nachází, nepatří k archeologicky systematicky obhospodařovaným regionům a nové nálezy z přelomu 4. a 5. stol. nejsou v budoucnosti vyloučeny, zdá se za současného stavu poznání nejpřijatelnější názor A. Beneše o epizodickém využití Sedla germánskou skupinou v souvislosti s otevřením šumavského přechodu mezi horním Pootavím a Dunajem. Vztahy přešťovické skupiny k Pasovsku lze považovat za prokázané (*Beneš 1980*, 18). Přesnéjší vymezení role výšinné polohy Sedlo v závěru doby římské a na počátku doby stěhování národů by mohl přinést jen případný archeologický výzkum.

Literatura

- Beneš 1980:** Antonín Beneš, Horní Pootaví v pravěku a na počátku dějin podle archeologických pramenů. In: Sborník vlastivědných prací o Šumavě k 650. výročí města Kašperské Hory. Kašperské Hory 1980, 7 – 58.
- Bernhard (ed.) 1991:** Hans Bernhard (ed.), Der Runde Berg bei Urach. Stuttgart 1991.
- Břicháček – Braun – Košnar 1991:** Pavel Břicháček – Peter Braun – Lubomír Košnar, Sedlec, district of České Budějovice – a settlement of the late roman period. In: Archaeology in Bohemia 1986 – 1990. Praha 1991, 126 – 129.
- Droberjar 1997:** Eduard Droberjar, Studien zu den germanischen Siedlungen der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren. Pragae 1997.
- Dubský 1932:** Bedřich Dubský, La Tène jižních Čech. Strakonice 1932.
- Dubský 1933:** Bedřich Dubský, Hradiště Sedlo u Sušice. Památky archeologické 39, 38 – 44.
- Dubský 1937:** Bedřich Dubský, Jihozápadní Čechy v době římské. Strakonice 1937.
- Dubský 1949:** Bedřich Dubský, Pravěk jižních Čech. Blatná 1949.
- Fischer 1990:** Thomas Fischer, Archäologische Funde der römischen Kaiserzeit und der Völkerwanderungszeit aus der Oberpfalz (nördlich der Donau). Verhandlungen des Historischen Vereins für Oberpfalz und Regensburg 121, 349–388.
- Hrubý 1967:** Vladimír Hrubý, Sídliště z pozdní doby římské ve Zlechově. Archeologické rozhledy 19, 643 – 658.
- Jansová 1971:** Libuše Jansová, Hradiště nad Závistí v období pozdně římském a v době stěhování národů. Památky archeologické 62, 135 – 178.
- Michálek 1997:** Jan Michálek, Bemerkungen zur vor- und frügeschichtlichen Besiedlung jenseits und diesseits des Böhmerwaldes. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West – und Südböhmen. Archeologická pracovní skupina východní Bavorsko/západní a jižní Čechy. 6. Treffen 12. bis 15. Juni 1996 in Hluboká nad Vltavou. Espelkamp 1997, 130 – 153.
- Mildenberger 1978:** Gerhard Mildenberger, Germanische Burgen. Münster 1978.
- Motyková – Šneidrová 1967:** Karla Motyková – Šneidrová, Weiterentwicklung und Ausklang der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen. Pragae 1967.
- Pieta 1991:** Karol Pieta, The North Carpathians at the beginning of the Migrations Period. Antiquity 65, 376 – 387.
- Podborský (ed.) 1993:** Vladimír Podborský (ed.), Pravěké dějiny Moravy. Brno 1993.
- Rybová 1976:** Alena Rybová, Význam středoevropské produkce keramiky na kruhu pro dějiny Čech ve 4. – 5. stol. n. l. Památky archeologické 67, 85 – 114.
- Streit 1934:** Camilla Streit, Der Hefenstein. Sudeta 10, 85 – 91.
- Svoboda 1947:** Bedřich Svoboda, Pozdně římské na kruhu točené nádoby v Čechách. Historica Slovaca 5, 84 – 98.
- Svoboda 1948:** Bedřich Svoboda, Čechy a římské Imperium. Praha 1848.
- Svoboda 1965:** Bedřich Svoboda, Čechy v době stěhování národů. Praha 1965.
- Tejral 1985:** Jaroslav Tejral, Naše země a římské Podunají na počátku doby stěhování národů. Památky archeologické 76, 308 – 398.
- Tejral 1989:** Jaroslav Tejral, K otázce sídlišť „zlechovského typu“. Časopis Moravského muzea 74, 77 – 88.
- Werner 1965:** Joachim Werner, Zu den alamanischen Burgen des 4. und 5. Jahrhunderts. In: Speculum historiale, Geschichte im Spiegel von Geschichtsschreibung und Geschichtsdeutung. Freiburg/München 1965, 439 – 453.

Zavřel 1983: Petr Zavřel, Sídliště z doby římské ve Zlivi v jižních Čechách. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 1, 73 – 93.

Zavřel 1987: Petr Zavřel, Výzkum sídliště z doby římské ve Zlivi (okr. České Budějovice) v roce 1984. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 4, 7 – 21.

Zavřel 1988: Petr Zavřel, Výzkum sídliště z doby římské ve Zlivi (okr. České Budějovice) v roce 1985. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 5, 77 – 93.

Zavřel 1990: Petr Zavřel, Výzkum sídliště z doby římské ve Zlivi (okr. České Budějovice) v letech 1987 – 1988. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 7, 51 – 75.

Zavřel 1997: Petr Zavřel, Der Gegenwärtige Forschungsstand der Spätromischen Zeit und der Völkerwanderungszeit in Südböhmen. In: Jaroslav Tejral – Herwig Friesinger – Michel Kazanski, Neue Beiträge zur Erforschung der Spätantike im mittleren Donauraum. Brno 1997, 259 – 272.

Zavřel 1999: Petr Zavřel, Současný stav výzkumu doby římské a doby stěhování národů v jižních Čechách. Archeologické rozhledy 51, 486 – 516.

Zusammenfassung

Die Funde aus der römischen Kaiserzeit auf dem urzeitlichen Burgwall Sedlo bei Sušice (Hefenstein bei Schüttenhofen)

Der Burgwall Sedlo bei Sušice, der sich zwischen Kašperské Hory (Bergreichenstein) und Sušice (Schüttenhofen) befindet (Abb.1), gehört zu den wichtigsten urzeitlichen Denkmälern im Süd – Westböhmien. Er wurde am Anfang und am Ende der Latenezeit, an der Wende der römischen Kaiserzeit und der Völkerwanderungszeit und in der slawischen Burgwallzeit besiedelt. Der Burgwall Sedlo gehört mit der Höhe 902 M über dem Meeresspiegel zu den höchst liegenden Burgwällen in Böhmen. Er beherrscht das ausgedehnte Gebiet des oberen Otava – Laufes. Auf dem Burgwall haben B. Dubský (1930–1932), C. Streit (1934) und J. Břeň aus der archäologischen Abteilung des Nationalmuseums in Prag (1953–1955) kleinere archäologische Ausgrabungen durchgeführt. Die Ausgrabung von B. Dubský entdeckte im westlichen Teil des Burgwalls (Abb.2) in der Lehmschicht die keramischen Scherben (Abb.3), die wahrscheinlich aus dem zerstörten Siedlungsobjekt stammen. Für die Datierung ist die Verzierung mit den Wellenbändern (Abb. 3: 4, 7 – 9, 11 – 12) sehr wichtig, die sich geläufig auf den spätromischen Siedlungen im Donaugebiet, Südwestdeutschland, Südmähren und Böhmen befinden. Auch die Verzierung der senkrechten Kerben (Abb. 3: 6) registrieren wir auf der Keramik der jüngeren und späten römischen Kaiserzeit. Dasselbe gilt für die breite, horizontale Kanelierung (Abb. 3: 10). Etwas älter sind die kurzen Schwungbogen (Abb. 3: 1 – 3, 5), die für Ende der älteren römischen Kaiserzeit (B2) und für den Übergangshorizont zu der jüngeren römischen Kaiserzeit (B2/C1) charakteristisch sind. Das Überleben dieser Verzierung in der späteren Zeit ist aber nicht ausgeschlos-

sen. Unseres Material aus Sedlo können wir im ganzen an die Wende des 4. und 5. Jhs. (D1) legen. B. Dubský vermutete, dass der Burgwall im 2. – 4. Jh. als Wachplatz benutzt wurde (*Dubský 1949, 332, 499 – 500*). A. Beneš datierte die kurzfristige germanische Besiedlung an die Wende des 4. und 5. Jhs. und vermutete die Öffnung des Böhmerwaldsüberganges zwischen Donaugebiet und Otavagebiet schon in dieser Zeitspanne (*Beneš 1980, 18*). Die Besiedlung der vorgeschichtlichen Burgwälle oder der Höhenanlagen ist am Anfang der Völkerwanderungszeit keine Ausnahme. Im Südmähren hält man diese Tatsache als Beleg der unruhigen Zeiten am Anfang des 5. Jhs. infolge des Durchdringens der fremden Gefolgschaften aus Osten in die einheimische suebische Population (*Podborský ed. 1993, S. 476*). Diese Höhenanlagen könnten die letzten Stützpunkte der autochthonen Sueben repräsentieren (*Tejral 1985, 339; tjž 1989, 84*). Mit der Ausnutzung der Höhenanlagen in der Stufe D1 treffen wir uns auch in den Nachbargebieten im Deutschland, Österreich und in der Slowakei (*Mildenberger 1978, Karte 4 – 5*). Diese Höhensiedlungen hatten Erzeugungscharakter oder dienten als Zufluchtsorte, Stammeszentren oder den örtlichen Herrschern als „Gauburgen“ (*Werner 1965, 449; Mildenberger 1978, 156 – 158*). Sedlo können aber wir vielmehr mit Závist bei Prag vergleichen. Die Besiedlung aus der Wende des 4. und 5. Jhs. ist hier auch sporadisch, es fehlen die Belege für eine Erneuerung der Befestigungsanlagen aus dieser Zeit und es gibt hier keine prukvollere Funde. Dazu befindet sich im Fall Sedlo die nächste ständige Besiedlung erst in der Umgebung von Strakonice (20 km mit der Luftlinie) und im Budweiser Becken (50 km mit der Luftlinie) – Abb. 4. Auf der deutschen Seite ist die nächste Besiedlung im Donaugebiet. Darum können wir im bisherigen Forschungsstand die von A. Beneš Ansicht akzeptieren, dass die germanische Episode auf dem Burgwall Sedlo an der Wende des 4. und 5. Jhs. mit dem Böhmerwaldsübergang zwischen Donaugebiet und Otava – Gebiet zusammenhängt (*Beneš 1980, 18*).

Obrázky / Abbildungen

Obr. 1. Sedlo u Sušice. Poloha lokality v rámci jihozápadních Čech. Sedlo bei Sušice. Lage der Lokalität im Rahmen des Süd – Westböhmens.

Obr. 2. Sedlo u Sušice. Místo germánských nálezů na hradišti. Sedlo bei Sušice. Die germanischen Funde auf dem Burgwall (schrafiert).

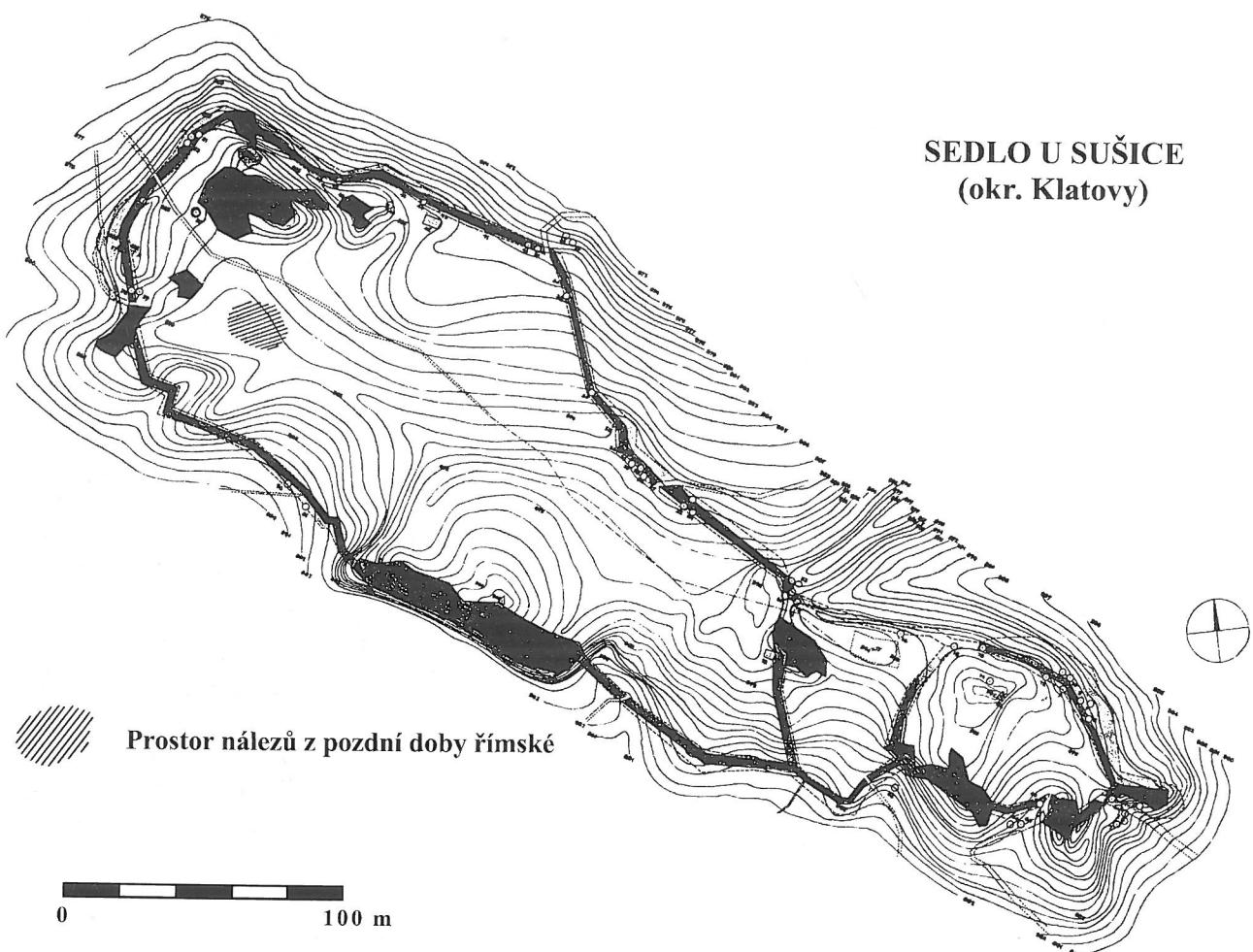
Obr. 3. Sedlo u Sušice. Nálezy z doby římské na hradišti. Sedlo bei Sušice. Die Funde aus der römischen Kaiserzeit auf dem Burgwall.

Obr. 4. Sedlo u Sušice a osídlení z pozdní doby římské a doby stěhování národů v zázemí lokality. Sedlo bei Sušice und die Besiedlung aus der späten römischen Kaiserzeit und der Völkerwanderungszeit im Hinterland.

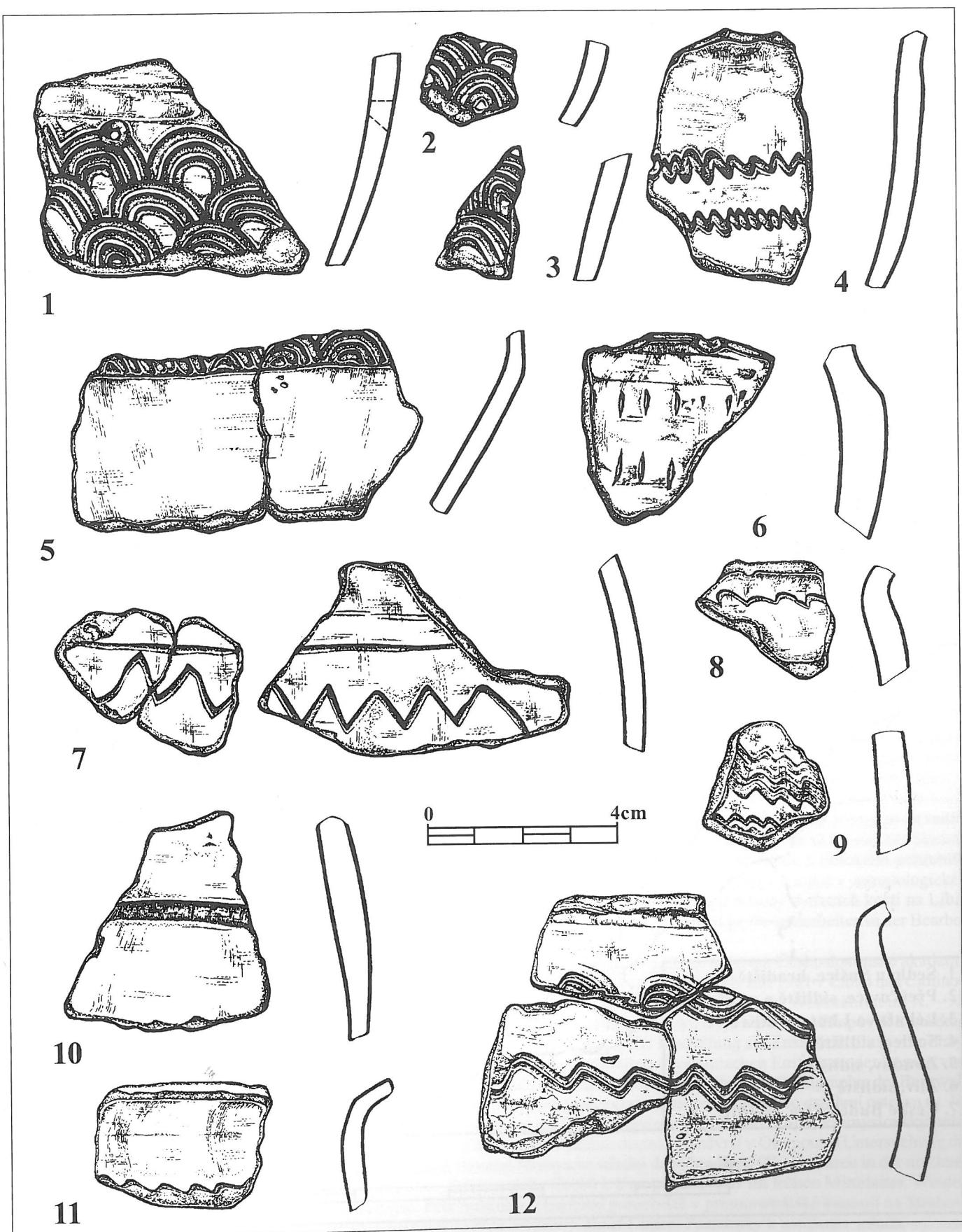

Obr. 1. Sedlo u Sušice. Poloha lokality v rámci jihozápadních Čech. Sedlo bei Sušice. Lage der Lokalität im Rahmen des Süd – Westböhmens.

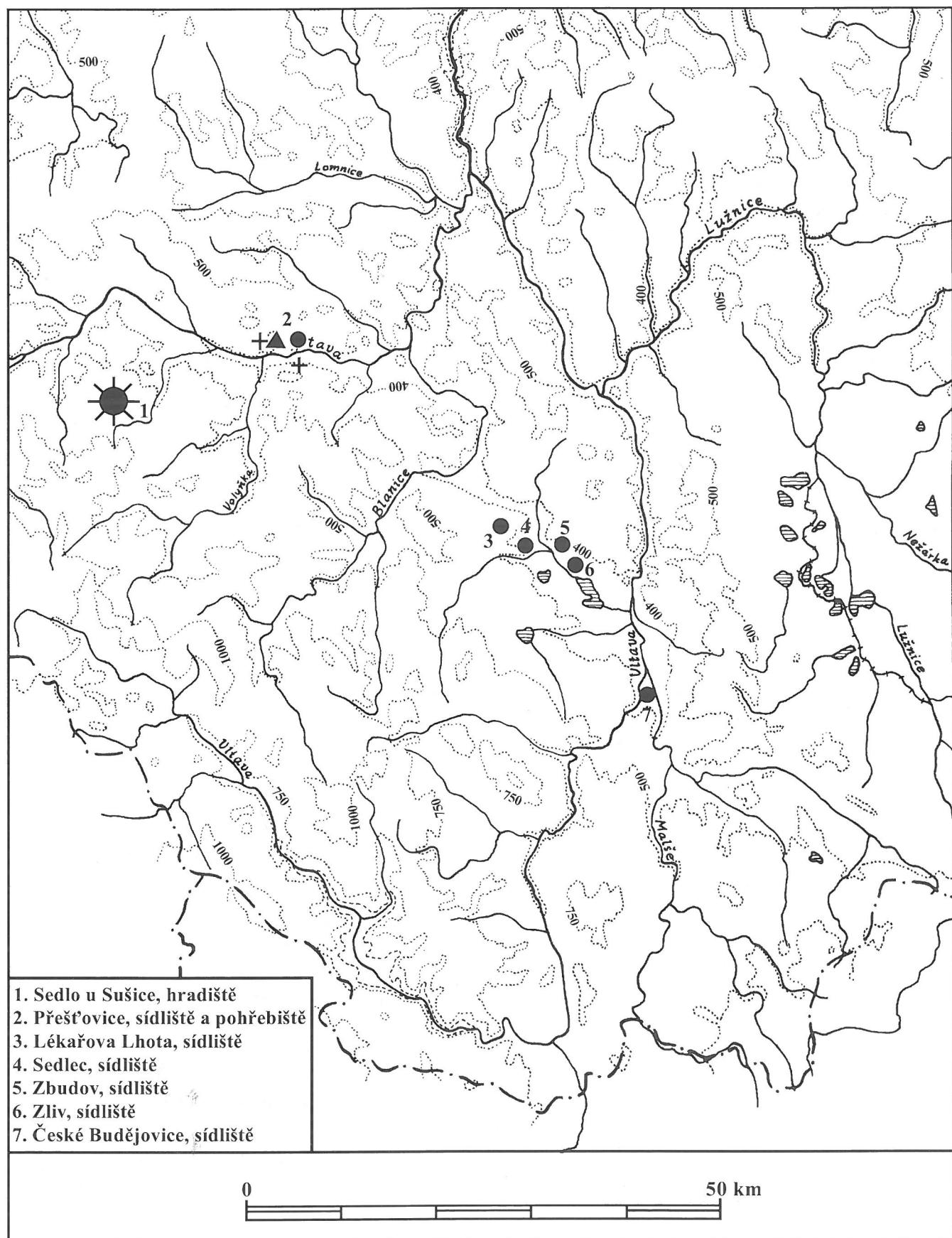
SEDLO U SUŠICE
(okr. Klatovy)

Obr. 2. Sedlo u Sušice. Místo germánských nálezů na hradišti. Sedlo bei Sušice. Die germanischen Funde auf dem Burgwall (schrafiert).

Obr. 3. Sedlo u Sušice. Nálezy z doby římské na hradišti. Sedlo bei Sušice. Die Funde aus der römischen Kaiserzeit auf dem Burgwall.

Obr. 4. Sedlo u Sušice a osídlení z pozdní doby římské a doby stěhování národů v zázemí lokality. Sedlo bei Sušice und die Besiedlung aus der späten römischen Kaiserzeit und der Völkerwanderungszeit im Hinterland.